

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-403-0-8>

**EDUCATIONAL DISCOURSE ON HARDINESS
AND DIALOGIC COMMUNICATION**

**ОСВІТНІЙ ДИСКУРС ПРО ЖИТТЄСТІЙКІСТЬ
ТА ДІАЛОГІЧНЕ СПІЛКУВАННЯ**

Markova S. V.

*Doctor of Historical Sciences,
Associate Professor,
Head of the Research Department,
Professor at the Department of Social
and Humanitarian Training
Khmelnyskiy Cooperative Trade and
Economic Institute
Khmelnyskiy, Ukraine*

Маркова С. В.

*доктор історичних наук, доцент,
керівник відділу наукової роботи,
професор кафедри соціально-
гуманітарної підготовки
Хмельницький кооперативний
торговельно-економічний інститут
м. Хмельницький, Україна*

Kostenko D. V.

*Ph.D. in Public Administration, Ph.D.
in Pedagogy, Associate Professor,
Assistant Professor at the Department
of Foreign Languages for Mathematical
Faculties
Educational and Scientific Institute
of Philology of Taras Shevchenko
National University of Kyiv;
Associate Professor at the Department
of Language Training
Institute of Public Administration and
Research in Civil Protection; Doctoral
student at the Institute of Problems
on Education of the NAES of Ukraine
Kyiv, Ukraine*

Костенко Д. В.

*доктор філософії в галузі
державного управління,
кандидат педагогічних наук, доцент,
асистент кафедри іноземних мов
математичних факультетів
Навчально-науковий інститут
філології Київського національного
університету імені Тараса Шевченка,
доцент кафедри мовної підготовки
Інститут державного управління
та наукових досліджень з цивільного
захисту,
докторант
Інститут проблем виховання
Національної академії педагогічних
наук України
Київ, Україна*

В XXI столітті Україна переживає складний і важливий момент у своїй історії – захист власної держави, очищення від негативного спадку комуністичного тоталітарного режиму, розбудови незалежної правової держави, українського громадянського суспільства. Натепер маємо відповідне переформатування суспільних, соціоекономічних сфер, напрямків, освітніх структур тощо. Пovoєнна відбудова країни буде вимагати якісного оновлення системи наукових знань, висококваліфікованих фахівців, усвідомлення недопущення війни знову.

Нині, як ніколи важливим є розвиток життєстійкості українців, зокрема здобувачів вищої освіти, майбутніх фахівців та викладачів в освітньому середовищі. Загалом життєстійкість слід розглядати як здатність особистості протистояти важким ситуаціям, процес самовдосконалення, спрямований на подолання критичних моментів та впливів руйнівних факторів життя.

До нинішніх критичних факторів зовнішнього негативного впливу, що веде до послаблення життєстійкості людини, належать: війна, економічна нестабільність суспільства, умови патологізуючого російського інформаційного середовища та ін.

Для покращення стресостійкості, здатності протистояти важким (руйнівним) ситуаціям українцям необхідно усвідомлення, що їх чують та готові допомогти. Ми маємо навчитися комунікувати в умовах російсько-української війни один з одним так, щоб не нашкодити іншій людині, нестресувати один одного. Важливо вчитися комунікувати, розвивати комунікативні навички та уміння спільно долати труднощі.

Комунікативні вміння допомагають кращій соціалізації здобувачів вищої освіти. Діалогічне спілкування можна вважати важливою умовою плідного спілкування, розуміння, засвоєння на рівні «здобувач вищої освіти» – «викладач». Діалогічний рівень спілкування потребує додаткових знань та умінь, проте допомагає усвідомити, що «колективне» і «індивідуальне» співіснують на засадах взаємного доповнення.

Здобувачів вищої освіти потрібно навчати тому, що кожна людина має право на власну думку. Спростовуючи твердження опонентів, не потрібно ображати, а потрібно навчитися слухати опонента, не цькувати, не принижувати його.

Насамкінець, варто нагадати, що дискусія це публічна суперечка, метою якої є з'ясування і співставлення рівних (протилежних) точок зору заради знаходження істини або правильного рішення суперечливого питання. Суперечка – зіткнення несумісних думок, під час якого кожна сторона відстоює свою правоту. Рівень цивілізованості особи, вміння сперечатися вимірюється її загальною культурою, рівнем базової професійної підготовки, цілями та метою.

Особливо, під час війни культура діалогічного спілкування потребує коректного обміну думками, системного аналізу аргументів опонентів, дотримання правил культури мислення, мовлення, самокритичності, уваги до іншої точки зору. На нашу думку, діалогічне спілкування може позитивно вплинути на життєстійкість здобувачів вищої освіти.